

1 Tímóti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afa'móráe-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ísun-aai simátíma'maena iyúnkakemba ándáfa'a ánkárowana ména Tímóti Éfésási-naopa'o Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimarówana wenópa'a kuráiyé.

1 ¹Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáímbá agaimarúmpo isaaó. Maníkó kentáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faúsínkáfwaiye Ísu Kárásiti kumíniye sé'a amu'maráúndawiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma Ísu Kárásitin-aaí kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaaifo ²Tímótiyo Ísu Kárásitimpa'a amankúnkúmbo óndawi érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Kárásiti kentáásí Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inái sune.

³Ááema Máséndóniyaa-marafa'o kónae séwánda-kanaa entáfé'a óraaka sé'a Éfésási-naopa'a úwoi méraao. Maníkón-aaigomba waé'wáé'-ááímó wésewisafe ímba miyán-áái seró simátimiyo. ⁴Aasiyaasi ímba imáyáa úmai maní'-ááiyé tíwá'náwe tinááfúísáiyé túwí'wara'a ímba seró simátimiyo simámakaumne. Miyán-ááímó sembá waásiti imáyáa tafiséna ímba túwa'nai ínasa pósa Maníkómpá'á ímba timankúnkúmbo úmaesa iyónááwe. ⁵Énifo simámunda-aaimo seyaafá'-wáásímó arááíwaiyanamo éna miwítí tirunkó kawé'á ínasa aáno úmai mésa Ísumpa'a timankúnkúmbo fasi'ámai ésa miyámó íyawí tirumbá timénááwe. ⁶Tuwímbai mináái ifátuwesa úwoi-aaí símae wénesa ⁷Maníkóni ámáámba simátimenae sésa ombánifo minámáámbá ímba kawé'-úmai isésa óraaka'o sen-ááígóni áwáuma ímba isááwe.

⁸Ámáámba kawé-tántáá'á póna mindámo wéaraaiwaen-kwaasi ámáánko wétuwa'nai-ímba isáúmne. ⁹Kesí ámáámba arááíwáéro séna ámáámba tiména sáwí'o uráan-kwaasi kawé'-ámpá'ó wíyantafena ámáámba tímakaiye. Ámáámbo taráísón-kwaasiye aaimó ímbo isáán-kwaasiye Maníkóntáfésamo ímbo imáyáamo on-kwáásiyé sáwí'o

on-kwáásiyé Maníkón-aaisafesa kosaambaimó on-kwáásiyé tinófoi tínkamowasamo púwón-kwaasiye tuwímbai tínkamowasamo púwón-kwaasiye ¹⁰ aare-úmémbo on-kwáásiyé waai-úmémbo on-íniné umén-ánká'ó nón-kwaasiye iyámpói-umembo on-kwáásiyé karo'-ááímó sen-kwáásiyé karo'-ááímó simátínkáán-kwaasiye Maníkóní érai'-aaimo taráísón-kwaasiye miyámó

on-kwáásímó kawé'-ámpá'ó wíyantafena áamámba tímakaisata isáúmne. ¹¹ Minááímá ásé-aaifimba wéna Maníkó kawé'-aantembo iwái wení áwáuma fí'oran-awauwarawini érai'-aain-iyé. Kembá Póromba simásimena séna mináái simátíma'mae núwo siyáiyé.

Maníkó arumbá uwásínkaraiyemo siyáin-aai.

¹² Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkó simásimena séna kesí kísau kawé'-úmai maimaé núwo séna minkísáúmó máéndasafena fasi'aémbá símísa'a súwi simánkaumne. ¹³ Énifo minkísáú ímbo maiyáawandara'a wenáwí'a símai sáwí'a uwánke'a wení kísau-waasi sáwí'a uwátinke'a wembá símai sáwí'a uwánkarauumne. Minkánáará'á Ísuma Fasi'aénkómá iyé-ááísáfé'a ímba érai'e sé'a ímba ísámai kawé'a é'a pó'a sáwí'o uráunda mindásafena arumbá uwásinkena ¹⁴ Fasi'aénkó úwoi súwa'nai úmaena íyísa'a Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a wenááisafe'a simankúkúmba é'a wen-ímáyáá wéune. ¹⁵ Sáwí'o on-kwáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráísiti faútinkaindasafena marapá'a kunkáiyé siyáifo mináái érai'-aain-ifo isé'a tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráaro. Kemó Póromo sáwí'o uráundawi seyaafá'nánká'ó sáwí'o uráamba íyáákaraumne. ¹⁶ Miyámó uráundasafena arumbá uwásinkena ayáátááka'a simu'marómbe waási mindá awánésa wenááisafesa timankúkúmba ésa aúí'a úmai maé'mae'o íyantafena ímba sínkamimba simu'maréna ména arumbá uwásínkaraiye. ¹⁷ Maníkó káráwiyaiwai maé'mae'a éna ímbo puwíndawi éna wembá ane'a súrantamba ímbo awánáúndawi weyáá Fasi'aénkómá éna wení áwáuma fí'oran-awauma waé'wae'a isaná wenáwí'a óraa'a waé'wae'a wéiyé.

¹⁸⁻¹⁹ Tímótiyo kesááninko maanáái óraaka simámenaumpo isaaó. Ááéma Fasi'aénkóní kísau máínda-aai entá simámakaundasaama isa'a ímáyaá é'a pó'a óraaka simáme'a sune. Minááísáfé ímáyaá úmai arááíwaema Fasi'aénkómpá'a amankúkúmba éma arumpinkémbá érai'-aai isé méma i-wáásímó tiyáántán-kwimáímó fasi'aén-kísáúmó maésamo máéntemba Maníkón-aaisafe ayáántán-kwimái fasi'aén-kísáú wémae méraao sune. Tuwímbai tirumpinkémbá érai'-aai tínaaemba uwámesa pósa Fasi'aénkón-aai tínaaemba uwámesa méraawe. ²⁰ Miwífínkémbá kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Áíméniyasi isaná moóráwígon-awi'a

Árékísanda isa'á ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye. Maníkámpá'á sáwí-aai símai tuwáyááye sé'a ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye.

Maníkámpá'á inaimó sen-áái.

2 ¹Maarán-áái simátimiyo sé'a simámune. Maníkámpá'ó inaimó sembá óraa-tantaa'an-iyé. Mindásafesa inaimó sembá Maníko seyaafá'-wáásí túwa'nai ínkwae sésa áísai esa súwi wésewe. ²Maníko óraa'-waasiye kenká'ó káráwiyaan-kwaasiye túwa'nai ínasa inai síyamba faru úmaisa mooráfinta méta Maníkontáféta imáyáa éta arupise úmaisa méranauumne. ³Miyán-ínáímó sembá Maníkon-aúranka'a kawé'-úmai sewaná póna aamoí éna wemá sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaisa póna aamoí wéiye. ⁴Maníko seyaafá'nánká sáwí-imayaafinkemba faútinkainasa wení érai'-aaimo isáiyantafena aráái wétaiye. Miyásáfésamo seyaafá'-wáásísáfésamo imáyáa ésamo Maníkámpá'ó inaimó sembá kawé'an-iyé. ⁵Maníko mimbóráwígó méraisana Maníkwé wení waásiseti afufumpimbó méraimba mimbóráwígó ména minkwáásígón-áwí'a Ísu Káráísiti ména waási Maníkonté'a kááísatinkena ⁶seyaafá'-wáásí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna aaraa-táiyá'á pukáiyé. Maníko seyaafá'-wáásí kentí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna miyán-kánáa tníye siyáimba póna Ísu Káráísitimba ai'marówana kumpukáiyé. ⁷Miyáumai Maníko simásimena séna aantá-waasi-i'a éma fí'onkaa-waasi simátíma'mae núwo séna si'marówa'a wení érai'-aaisafesa timankúnkúmba iyantafe'a simátíma'mae'a iyúne. Minááímó súnnda ímba karo'-áái sumpo érai'a sune.

⁸Naaó'-naoken-kwaasi túwaandu ésa Maníkontáfésa imáyáa ésa ímba aaisambá sésa ímba mósimesi-aai síyamba inaimó síyantafe'a miyán-oro sune. ⁹Túwaandu ésamo Maníkon-ímáyáámó mósá maráiyamba aaremá maarámó iyantafena sirááima wétaiye. Ímba túma maimaé iyésa kawé'-úmai unáánkwátói ésa waási súfífáefo sésa ímba to'waaí ésa ¹⁰ímba miyá-sáwí'ó iyamba kawé-kísáú aantemba maíyasa tuwánánáawe. Aaremó kesáfésamo sésa Maníkontáfé'a imáyáa úne sen-ínimbó kawé-kísáúmó máentemba miyán-oro. ¹¹Aaré ímba túma maimaé iyésa aáno úmai mésa Maníkon-aaimo sen-kwáásí táái isánáawe. ¹²Aaremá ímba waaiyá'á káráwiyaawi mésa waai túranka'a ímba komésa aaimó simátimiyamba aáno úmai méranaawe sune. ¹³Naaófá'á Maníko Ándámumba aifa'á úmarena ánaaemba awaainínkómbá Ífimbo úmakaintafe'a mináái sune. ¹⁴Waántáwanko ímba Ándámuntafena siyáifo Ífintafena karo'-áái simámuwana érai'e séna aifa'á Maníkon-aai taráiyaiye. ¹⁵Énifo aaremá iyámpóimo matinkáiyambo éna sáwí'a úmai méraampinkemba Maníko tiyáíníye. Aaremó Maníkámpá'ó timankúnkúmba ésamo wen-ímáyáámó ésamo arupise úmimo aáno

úmaimo maé'mae'o úmae iyésamo miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba tiyáíníye.

Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaawi-taai.

3 ¹Tuwimbaimo Maníkóni waásiya'o káráwiyyan-kisau maénae síyawimo ésa tirááimo táinda-kisau kawé-kísáún-íye siyáamba mináái érai'-aainíye. ²Maníkóni waásiya'o káráwiyyowiti kisaumo máéwi maarán-kwáásín-owe. Miwífimbá ímba sáwí-aaimo wérarwai ésa kimbora-inimba mapá kuráawi ésa arupíse úmai kawé'-ímáyáá aantembo owí ésa miwí túwí'o mósá maréwi ésa namu'-waasí naambá tímésa tómbá tímésa owí ésa Maníkón-aai kawé'-úmai simátíma'maesa wéiyowi ésa ³ímba uwóí'o on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambá sésa aáno úmaimo méraawi ésa ímba óntantafesa túrande-urande owí ésa ⁴miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'a kawé'-úmai káráwiyyowí ésa miwítí iyámpói tifoísáísafesa ésa miwí táái wéisiyawi ésa miyán-kwáásímó ésa Maníkóni waásiya'o káráwiyyowiti kisaumo maénááwe. ⁵Aare-iyámpóíya'o ímbo kawé'-úmaimo káráwiyyowimo ésa Maníkóni waásiya'a ímba kanaa'á káráwiyyonaawe. ⁶Káfé'o Maníkóntáfésamo ísámaimo tiyawimo ésa Maníkóni waásiya'a káráwiyyowiti kisaumo ímba maénááwe. Miyán-kwáásímó minkísáúmó maésamo ésa túma maimaésa iyíyana waántáwankomo sáwí-meyambo maiyáintemba miyá ónááwe. ⁷Símai sáwí'a uwátínkááfo waántáwanko tamaimái wemparí'a ifáínifo Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasiwara'o sésamo kawé'-aantemba úmai méraawin-owe síyan-kwaasimo ésa miyán-kwáásí aantemba Maníkóni waásiya'o káráwiyyowiti kisaumo maénááwe.

⁸Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owi maarán-kwáásín-owe. Arupíse úmaimo mérewi ésa ímbo kaumbo-kae'-ímáyáámó tokéwi ésa ímbo uwóí'o on-dómbó námae níyawí ésa ímbo óntantafesa túrande-urande wéiyawi ésa ⁹tirumpinkémbó érai'-aaimo isésamo ombá Maníkóni érai'-aigoni áwáuma ta'ótóráawi ésa ¹⁰miyán-kwáásí ésa Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owiti kisaumo maénááfo aifa'á miwítí kisaumo tuwánewasamo kawé'ó íya'ó é'a minkísáú tíméro. ¹¹Miyá íyasamo ésa miwí tuwaainíntómbá maarán-ínímbán-owe. Kawé'-úmaimo méraiyyawi ésa ímba tíyo-aai sen-ínímbá pósa arupíse úmai mésa seyaafá-kísáú kawé'-úmai wémaewe. ¹²Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kisau wémaewi maarán-kwáásín-owe. Kímbora-inimbo ma'maé kuráawi ésa miwítí iyámpóíya'e miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'e kawé'-úmaimo káráwiyaawi ésa miyán-kwáásímó Maníkóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kisau maénááwe. ¹³Minkísáúmó kawé'ó úmaimo maíyawí ésa Ísu Kárásitiye'o káásamaimo méraan-aai fasi'amai simátimiyasa isésa miwí túwí'a mósá maránááwe.

Maníkóni áwáu-aigoni áwáu-aai.

¹⁴Tímótiyo kemá Póro ampáánká'á embá koawánanae sé'a wée'a maanáúfái agaimái tuwáúmpo toráumai isaaó. ¹⁵Empá'á kónae sé'o onda-

ámbó faiyínamo e maanúfái toráumai isé sé kesáá Maníkóni akúntá únanasa agaimái símakaimba póta miyásá ónaumne sínone. Áfonkomo taaímó farámíntemba kesáá Maníkó méraiwaini waásisa

éta wení érai'-aaisa taawiyafónaumne.

¹⁶Érai'a Maníkóni áwáu-aaigni áwáuma paápé úwana óraa'-waasigo éna maarán-iyé.

Ísu Káráisiti marapá'a waási-i'a úmai paápé úwana Maníkóni ámútanko wentáféna séna arupise úmai méraiwain-iyé súwasa Maníkóni kísau-waasi wíyómpakewi awánowasa waási fí'o-fi'om-barafakewi wenáái simátíma'mae kuwasá wenááisafesa timankúnkúmba uwaná Maníkó kunái'maena wíyómpa'a móankaraiye.

Mináái Maníkóni áwáu-aaigni áwáun-iyé.

Karo'-ááímó simátimiyán-kwaasimo paápé íyan-aai.

4 ¹Maníkóni ámútanko afora'a séna ánaaen-kanaa tínasa tuwímbai Ísu Káráisitimba tínaemba uwámesa waántáwankowe wení kísau-waasiyemo síyan-aai isésa karo'-ááímó síyamba arááiwaenaawe siyáiyé. ²minkáró'-wáási miwítí sáwí-tirumpinken-karo'-aai simátinkesa érai'e síwae sésa miwítí sáwí-awau ímba awánésa karo'á sésa ³aarewé waaiyé mó maíyamba aaraa matinkésa tuwímbai-tomba aaraa matinkésa miyán-káró'-áái síyasa ánaaen-kanaa tínasa tuwímbai miyán-ámbá arááiwaenaawe. Mintóntáféna Maníkó wení érai'-aaisafesa timankúnkúmba íyawisafena séna miyán-tómbá uwátinkaunda wéne'a súwi síwae sé'a uwátinkaraumne Maníkó siyáiyé. ⁴Seyaafá-tántáá'ó Maníkómó úmakaimba kawé-tántáá'án-ifo aaraa matínkááfonifo úwoi wéne'a Maníkóntáfé'a súwi seró. ⁵Inaisá súndanifo Maníkó kawé'an-iyé siyáimba pósa mintómbá aaraa matínkááfonifo.

Ísuni kawé-kísáú-wáási ónemo siyáin-aai.

⁶Tímótiyo simáménda-aaimo Maníkóni waásimo simátímínda Ísu Káráisitini kísau-waasi-i'a éma po kawé'-wáási uráínone. Tómbó nésamo fasi'ámáimo méraantemba Ísu Káráisitini érai'-aai arááiwaé kawé'-úmai simátíma'mae íyínana mináái'gó fasi'ánkainiye. ⁷Úwoimo maní'ó sen-áái ímba Maníkón-aain-ifo úwoi-aain-ifo ánaaeni'a uwámuwo. Emá ayáántán-kwiye Maníkóni áwáuma arááiwaé enáúma káráwiyuwo. ⁸Súgomo kawé'ó ínkwaé-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-kwiyé samo kísau mo maíyamba mindá kawé'an-ifo Maníkóni áwáuma arááiwaenaé sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwiyé sa Maníkóni kísau mo maíyamba mindá óraa-kawé'an-iyé. Miyámó ésamo ésa káfé'wara ánaaenkwar'a méraiyán-aempa'a minkísáúgó túwa'nai iye. ⁹Mináái érai'an-ifo ísámai tirumpimbá ta'ótóráaro. ¹⁰Maníkó fasi'aénkwáráwí póna seyaafá'-

wáásíyá'ó káráwiyaiwai éna wenááisafeta simankúnkúmbo úndawisa sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaimba amu'maréta póta siyáántán-kwiyéta kísausa maénaumne.

¹¹Tímótiyo mináái simátime sé miyán-oro siyó. ¹²Ifó'-wáásí óndasafesa úwoi-waasi óne sésa sáwí'a uwánkáafonifo kawe'-úmai mé kawe'-áái sé imáyáa timé arupíse úmai mé kawe'-aantemba wéinasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí awánésa indantembá miyán-oro. ¹³Empá'ó ímbo kondará'ó éma waási túranka'a Maníkóní aúfáífinken-aii toráumai simátíma'mae wéiye aráátimiyo. ¹⁴Ááéma entáféna Maníkómó siyáin-aii simátímúwasa Maníkóní waásiti óraa'-waasi tiyáámba enane'á ta'ótoresasa sésa Maníkóní kísau mauwó suwamá minkísáú maéndasafe ónana Maníkó fasi'aémbá ámakaifo ímbo túwénda fasi'ámai maimaé iyuwó. ¹⁵Simámunda-aii aantemba imáyáa é miyá úmae íyínasa seyaafá'á awánésa sésa Maníkóntáféna fasi'ámai méraimba póna mifásí'áénkó iyíníye sénááwe. ¹⁶Enáúma káráwiye méma simátímínda-aii imáyáa úmai kawe'-úmai simátimiyo. Miyámó ónda kawe'-ámpá'á kónasa enááimo

ísáán-kwaasi kawe'-ámpá'á wégowe.

Fasi'aénkóní waásiti imáyáa arupíse uwátinkaaomo siyáin-aii.

5 ¹Tímótiyo waurántómbá iyafákémbá ímbo sindá enafontáfémo aáno úmimo séndantemba miyáumai simátimiyo. Enáfámarimbo óndantemba

ifó'-wáásí miyá uwátinkaa. ²Enanóisaimo óndantemba áráankantomba miyá uwátinkaa. Enáúambarimbo óndantemba aú-intomba miyá kawe'-aantemba uwátinkaa.

³Keto'-íníntí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Énifo keto'-ínímbó timááraamo ímbo méren-inimba túwa'nai uwo. ⁴Énifo keto'-íníntí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Miwítí aifaráán-kísáú miwí tinófoi túwa'nai oro. Miyámó íyambo ésa káráwimaesamo iyáam-beyambo timíyamba Maníkó aamoí íníye. ⁵Keto'-ínímbá timááraa ímbo méraan-inimbo ésa sésa Maníkó kenká'á káráwiyiniye sésa Maníkómpá'á inai símae wéiyesa súwa'nai ínkwaé sésa inai wésewe. ⁶Énifo keto'-ínímbó marapá-tántáátáfésamo tirááisafesamo ésamo ombá Maníkóní némpa'a méraawe. ⁷Keto'-íníntáfésa sésa sáwí'a úmai méraawe sefáínifo simámunda-aii simátimiyo. ⁸Maníkón-aaisafesamo karo'émó sembá mindá sáwí'a ombánifo tuwímbaimo ésamo miwítí akúnká'é miwí timááraara'emo ímbo kawe'-úmaimo káráwiyombo ésa Maníkón-aii tínaaemba uwámakaamba mindá óraa-sawí'a wéowe.

⁹Keto'-ínímbó Maníkóní kisaumo máén-inimba saafá úmai túwí'a agauwó. Mindá maarán-ínímbán-owe. Áránkamba késa 60 aatai maisukáan-inimba ésa kímbora-wambo maimaé kuráan-inintomba ésa ¹⁰miníníntóntáfésa kawé-kísáú wémaewe sen-ínímbá ésa miwí tíráá'marinka'a kawé'-úmaimo káráwiyaan-inimba ésa namu'-waasi tómbó tímén-inimba ésa Maníkóní waási kawé'ó uwátínkáán-inimba ésa umbai-tántáá'ó makáan-kwaasi túwa'nai on-ínímbá ésa miyán-káwé-kísáúmó wémaen-keto'-inin-tuwi'a agauwó. ¹¹Aú-keto'-inin-tuwi'a ímba agauwó. Miwí Maníkóní kísau wémaesa ánaaemba waaí maénae-imayaamo ésa Ísu Káráísitinka'o fasi'aén-ááímó símaresa ímba imáyáa ésa waaí maíyasa ¹²tuwímbai tuwánésa sésa Ísu Káráísitinka'o fasi'aén-ááímó símakaan-aima taraisésa sáwí'a uráawe sénááwe. ¹³Miyáumai maaráwará'á ésa ímba kísau maésa nambá'-aantemba nésa ímba kísau wémaesa tíyo-aaí símae wénesa moparáwíntáfésa wendé wenden-iyé-áái simátíma'mae nésa aanáfómó ímbo siyéinka'a ke simásuwesa sénááwe. ¹⁴Mindásafe'a simáme'a sune. Aú-keto'-inimba waaí maésa iyámpói matinkésa kawé'-úmai káráwiyesa miyámó íyamba kesáámá ímba sáwí'a úmaisa méraunda pósa Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó íyawi kentáási áwáumo saafá ésamo ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe. ¹⁵Tuwímbai-keto'-inimba kawé'-ámbá é'a ifátuwesa waántáwankoni sáwí-ampa'o wéaraaiwaentafe'a sún-da-aaí simámune. ¹⁶Maníkón-aaísafesamo timankúnkúmbo on-ínímbá miwí timááraafinkembo keto'-ínímbó méraamba túwa'nai oro. Maníkóní waási keto'-ínímbá timááraamo méraan-inimba Maníkóní kísaura'o tukáan-ontantamba túwa'nai ofáínifo keto'-ínímbá timááraamo ímbo méren-inimba minóntántámbá túwa'nai oro.

¹⁷Maníkóní waási miwítí óraa'-waasi kawé'-úmai káráwiyaawisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái tíméro. Minóráá'-wáásíínkémbá tuwímbai Maníkón-aaí fasi'ámai simátimesa óraa-kísau wémaewisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái óraa'a tíméro. ¹⁸Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna purumakagóní kísaura'-meyantafena séna

waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena purumakagón-áísamai támai tafandaafá úmai ásima ufítúwáínka'a purumakagón-óika'a ímba kará'esa ifátúwéwana úwoi ména tuwímbai náíníye

agaimaréna siyáíye. Moóráfa'a agaimaréna séna

kisaumo máéwi méyámbá máéro

agaimaréna siyáíye. Maníkóní waási minááímá imáyáa ésa miwítí óraa'-waasiti méyámbá tíméro. ¹⁹Maníkóní waásiti óraa'-waasi tíyo'o fáíyan-aaí ímba isaaó.

Énifo kaumbo-kae'-wáásímó tésamo síyan-aai miwí táái isaaó. ²⁰Sáwí'ó úmae íyówisafe seyaafá'-wáási túranka'a fasi'aén-áái simátimiyo. Miyámó inasamó ésa seyaafá'-wáási táátafesa ésa miwí túma káráwiyonaawe.

²¹Maníkón-aúranka'e Ísu Káráísitin-aúranka'e Maníkóni wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e óraaka'a simáme'a sune. Simámundantemba uwo sune. Aaigóni áwáumo ímbo ísarendarakembo e ímba aái simátiminone. Aaigóni áwáumo ísarendarakembo e kawe'-úmai simátiminone. Ímba waási tuwínkaa'-uré sindá seyaafá'-ááímá afora'-aantemba simátimiyo. ²²Moóráwigomo Maníkóni kísau maínkwae sémo e ímba ááema íyáfasinankenda awánasuwe ánaemba íyáfasinankaaó. Sáwí'ó wéiya ímba ewará'á tiráái wáínda kawe'-úmai káráwimai kawe'-án-uwo.

²³Tímótiyo enarumpinkémbó áí'ó énamo tuwímbai-kanaamo áúfa'ó wínamo e non-úran-aantemba ímba nendá taaérapinken-domba naaó sune.

²⁴Tuwímbaimo sáwí'ó ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba wémaefo tuwímbaimo sáwí'ó ombá miwítí áwáuma ánaemba paápé íníye.

²⁵Miyáumai tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba tuwánaawasa tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba ímba tuwánaamba miyámó owítí áwáuma ánaemba paápé íníye.

6 ¹Wayó-kísáúmó máén-kwaasi Maníkóni waásisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-tuwi'a óraa'a uwátinke'a miwítí kísau kawe'-úmai máéro simátimiyo. Miyámó íyasamo ésa Maníkón-áwí'e Maníkón-aaiye ímba símai sáwí'a ónááwe. ²Káráwiyaan-kwaasi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáfésa miwítí wayó-kísáú-wáási sésa Ísu Káráísitini waásimo úndantemba miwíwará'á Ísu Káráísitini waási póta miwí túwí'a ímba óraa'a uwátinkanaumne sefáínifo maarán-áái seró. Maníkón-aaisafe'ó simankúnkúmbo úndantemba miwíwará'á Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo wéowa'a sirumbá timé'a pó'a miwítí kísau kawe'-úmaimo máénda minkísáúfínkémbá kawe-tántáá'á maenááwe sé wayó-kísáú-wáásísáfé mináái simátimiyo.

Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo méraamba óraa-tantaari'ó on-áái.

Tímótiyo simámunda-aai óraaka simátimiyo. ³Tuwímbaimo fí'on-aaimo simátimesamo kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aaimo kawe'-ááímó ímbo arááiwaesamo Maníkóni áwáu-aaimo ímbo wéaraaiwaewi ⁴miwí túma maimaé wéiyesa seyaafá-tántáákóni áwáuma ímba ísaraawe. Miwífímbá sáwí-imayaa wéraisasa aaigóni áwáusafesa sáwífa'-aai sésa kesááigo íyáákainkwae-aai sewasá miyá-sáwí-ááífínkémbá tirumbá sáwí'a uwátinkesa aaisambá sésa túwí'a símai sáwí'a uwátinkesa sáwí-imayaa uwátinkesa ⁵aaisambá símae wénowe. Miyámó on-kwáási miwítí imáyáa

símai sáwí'a ésa érai'-aai ifátuwesa karo'-ímáyáá ésa sésa sáwífa'-ontama maénae sésa Maníkóní aambá wéaraaiwaewe-karo'-imayaa wéowe.

⁶Miyán-káró'-ímáyáámó ombánifo Maníkóní aambó érai'o arááiwaéwi imáyáa ésa sésa Maníkóntáfé'o imáyáamo é'o méraunda óraa-tantaa'an-ifo makáunda-ontama mindá kanaán-iyé wésewe. ⁷Kesinóisaisa óntaiyainta masínkaraawe. Púwóndasa ínta óntawarata maimaéta kónaumne. ⁸Unáánkwátóiyé tóné makétaamo éta mindá kanaán-iyesa sénaumne. ⁹Óntasafe-imayaamo owí misáwí-ímáyáágó tafisínana sáwí-tantaatafesamo tirááisafesamo íyan-tantaako miwí ta'ótorainasa sáwí'a úmai tai'ánááwe. ¹⁰Fí'o-fi'o-sawi-imayaagoni áwáuma óntamba maénae-imayaasafesa aamoí wéowe. Tuwímbai óntamba maénae-imayaa aantemba wéesa Maníkón-aai ifátuwesa umbai-tántáá'á maésa tirunkó umbaí taisasá méraawe.

Maníkón-aúranka'a arupíse úmai méraaomo siyáin-aai.

¹¹Tímótiyo emá Maníkóní waási éma miyán-tántáákómbá ánaemba uwáme Maníkón-aúranka'a arupíse úmai mére wentáfé-ímáyáá wéema seyaafá-kísáú kawé'-úmai wémae imáyáa wétime Maníkóntáfé fasi'ámai aáno úmai mére miyán-tántáátáfé ayáántán-kwiye méraao. ¹²Waásimo méyámbó maénaesamo tuwaantantésamo kontembá emá Maníkón-aaisafe amankúnkúmba e ayáántán-kwiye minámbá arááiwa'mae aúí'a úmai maé'mae'o inda-ámbá arááiwa'mae iyuwó. Ááéma sáwífa'-waasi túranka'a paápéema séma Maníkón-aai érai'-aai pó'a wenká'á kááísamai méraumne sundará'á Maníkó entáféna aúí'a úmai maé'mae'a wéone siyáiyé. ¹³Maníkó seyaafá'ó méraawiti áwáugon-iyé. Ísu Káráísiti aaimó sí-náúmpá'á óraa'-waasigon-awi'a Póntiyasi-Páíratimba kawé'-ááímó simámakaiwain-iyé. Minkáé'nárai túranka'a embá óraaka simáme'a sune. ¹⁴Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti marapá'ó ímbo kunkáindara'a wemó siyáin-aai arááiwa'mae wéiyé kawé'-aantemba wéinasa awánésa sésa mináái érai'-aain-iyé sénááwe sune. ¹⁵Maníkó Ísu Káráísitintafena séna kumuwómó sínda-kanaa kumíníye. Maníkó kawé'-aantembo iwái éna weyáá seyaafá'nánká káráwiyaiwai éna seyaafá-fási'áénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'á kawáán-uráiwai éna ¹⁶weyáá ímba puwíndawi éna fí'ora-sara'o méraiwai isasá miyá-sará'á ímba waási kanaa'á koméranaawe. Maníkómbá seyaafá'-wáásí ímba túrantamba wéawanesa ímba kanaa'á túrantamba awánanááwe. Wenáwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aémbá waé'wae'o ímbá mindá érai'-aain-iyé.

¹⁷Tímótiyo moparáwínkwará'-wáásísáfé óraaka simátime sé ímba túma maimaé iyé'a ímba moparáwíntáfé'a aamoín-oro. Mindá tai'áínda-

tantaa'an-ifo ímba amu'marémba Maníkó seyaafá-tántáátáámó wésimiwaintafe'a amu'maré'a mé'a aamoín-oro simátimiyo. ¹⁸Moóra-aai moparáwíkwará'-wáási simátime sé kawé-kísáú wémae'a túwa'nai úmae wéiye'a moparáwímbá tuwínkaa'-úmai tíma'mae íyóro. ¹⁹Miyámó é'o é'a miyámó íyan-tantaatafe'a ánaaemba kembiwímó túwa'nai índa-tantaa'a wéraina'a miyámó é'a kawé'-úmai méranaawe simátimiyo.

²⁰Tímótiyo Maníkó simámakain-aaiye aráánámakain-aaiye káráwimai kawé'an-uwo. Maníkómbó ímbo arááíwáén-kwaasi úwoi-aai wésefo mináái ánaaemba uwátimiyo. Karo'á sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumnemo mósimesi-aaimo síyamba ánaaemba uwátimiyo. ²¹Tuwímbai sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumne sésa pósa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo on-ámbá ifátukaawe.

Maníkó seyaafá'-wáási úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inái sune.
Kemá Póro súnda-aai tai'áíye.